

**Ruke Udruženih bh. žena
za kreacije svjetskih
modnih brendova**

Pletenje nije samo hobi

Uspjeh: Za pet godina
25.000 pletiva

Za članice udruženja Udružene ručni rad nije samo hobi, njihov mir i povratak u djetinjstvo, one se njime bave profesionalno. Koliko profesionalno, svjedoče brojne revije svjetskih modnih brendova za koje su ove bh. žene plele umjetnička djela...

Piše: **ELMINA MUHIĆ**
Foto: **DIDIER TORCHE**

Dvije stotine pedeset bh. žena isplelo je 25.000 šalova, kapa, rukavica i drugih odjevnih predmeta koji su svoje mjesto pronašli na raznim modnim revijama svjetski poznatih modnih brendova. Za žene iz Sarajeva, Jablanice, Konjica, Visokog, Rudog i Breze, koje danas aktivno rade u udruženju Udružene, pletenje nije samo hobi već se njime bave profesionalno. A njihova imena stoje na svim kreacijama širom svijeta.

“Okupljamo žene koje već imaju neko znanje u tehnikama ručnog

rada. To je kod nas tradicija, tako da ih ima dosta. Međutim, kod nas se sve žene bave ručnim radom kao hobijem. Ono što je drugačije u našem udruženju je da edukacijama i obukama podižemo nivo tog ručnog rada na profesionalni nivo. Učimo žene kako da poštuju standarde zapadnoevropskog tržišta, pošto mi, ustvari, najviše djelujemo i najviše prodajemo na tom tržištu. Dakle, bavimo se pletenjem, ali na profesionalan način, a ne kao hobi”, kaže nam Nadira Škaljić, osnivačica udruženja Udružene.

Stalno istražuju

Udruženje je osnovano prije pet godina kada je Nadira

Semija Imamović (58)

Dolazim iz Zenice, tačnije iz Vranduka. Volim raditi ručne radove, volim se time baviti u slobodno vrijeme. Spojim ugodno sa korisnim. Meni je ugodno dok to radim, a usput i nešto zaradim. Ima nas ekipa koja iz Zenice dolazi ovdje u Sarajevo. Putujemo da bismo zadrživale rad. Nosimo kući, uradimo, pa opet vraćamo u Sarajevo. Nas četiri se mijenjamo u tome, recimo jedna donosi, druga odnosi i sve tako. Uključile smo se prije dva mjeseca. Do sada sam uradila sedam kapa, dva okovratnika, jedan stolnjak i sada trenutno vezem. Od malih nogu sam plela i to volim. Naučila sam kao dijete, otprilike kada sam bila četvrti razred osnovne škole. ■

boravila u Francuskoj. Željela je, priča nam, pronaći neku vezu između BiH i Francuske.

“Došla je ideja da to bude preko žena, jer kada sam ja postala mlada majka i kada sam slučajem upoznala žene žrtve rata koje se bave ručnim radom, onda je to bila i prilika da ja kao izbjeglica u Francuskoj nađem neku vezu sa BiH. Oduvijek sam voljela i bavila se dizajnom. Radila sam u francuskoj modnoj industriji i tako se to sve nekako spojilo. Počela sam, a onda se projekat razvijao postepeno i na kraju sam odlučila da dođem ovdje, jer mi je falio edukovan proizvodni kapacitet”, govori Škaljić.

Danas, pet godina kasnije, rukotvorine žena udruženja Udružene pronašle su svoje mjesto na inostranom tržištu. Najprije su, kako nam govori osnivačica udruženja, učestvovali na raznim sajmovima, od Tokija, Pariza do Osla, a danas već ponosno i čvrsto stoje na tom tržištu. Konkurencija je velika, ali se ne boje, jer ih već sada svi prepoznaju i klijenti im se sami obraćaju.

Ruke ovih žena rade za nje-mačke brendove, recimo, šalove,

Zlatka Hadžić (47)

Dolazim sa Grbavice. U udruženju sam nepune tri godine. Pletem sve. Zavisí šta ima u proizvodnji da se uradi. Nema ništa određeno, sve pletem. I heklam i pletem. Inače, volim to da radim pošto ne radim nigdje u firmi. Kući je, znate, dosadno i onda sam vidjela na televiziji da postoji udruženje, otišla sam i tako je počelo. Sada ne bih mogla bez ovoga. Družimo se, fino nam je, ponešto se i zaradi. ■

Rokovi: Tri mjeseca za 4.500 accesoara

Mina Brdanin (63)

Dolazim iz Sarajeva, iz naselja Buča Potok, pletem od sedme godine. Trenutno nisam zaposlena i ovo mi je kao neka utjeha. Imala sam unučad, odgojila ih, krenuli u školu i nana slobodna, pa u pletenje. Malo i uživam kada ovo radim. S vremena na vrijeme se družim sa ženama i ovo nam je baš zadovoljstvo. Konkretno sam plela rukavice. Sve za malu djecu. Pletem bilo šta. Nije uopšte bitno šta trebam da radim. Sve znam, džempere, rukavice, čarape, kape, šalove..., sve što treba. U udruženju sam dvije godine, nisam dugo. Ne mogu ja reći da je pletenje ljubav, ali je ovo za psihu jako dobro. Imala sam puno problema u porodici. Maltene, sva mi je familija pomrla i ja sam ostala skoro sama. Imam muža i jedno dijete. Kad pletem, ne pijem lijekove, ako ne pletem, ja moram trošiti antidepresive. E, to je za mene najvažnije u ovome. A, Boga mi, ponešto se zaradi i uhar. ■

kape i rukavice vrlo klasičnog stila. A za francusku kreatorku rade šarene, s neobičnim šarama. Tu su, kaže Škaljić, i vrlo zahtjevni radovi za hrvatsku kreatorku.

“Ona stalno istražuje, svaka njena kolekcija i svaki model je novi, novo istraživanje mogućnosti vune, vodova, uklapanja u krojeve. Njeni modeli su izuzetno komplikovani, ali smo stvarno u stanju i to napraviti”, priča Škaljić.

Na sve to što žene u udruženju Udružene uspiju je naša sagovornica ponosna, a najviše na to da se “žene usuđuju sada da urade nešto novo, da nauče nešto novo”.

“Sretne su, spoznale su da su u stanju da nauče nešto novo i da to primijene. I jako su ponosne kada urade neke nove stvari. Nedavno smo dobili od jedne žene radove, uradila je pletene portrete koji su bili savršeni. Kod nas su baš uzbudljivi i lijepi momenti kada testiramo nešto novo”, govori Škaljić.

Ove godine žene Udružene su napravile i u inostranstvo izvezle 25.000 radova, što je, kako nam priča Škaljić, 25 odsto više u odnosu na prethodnu godinu. Osim toga, zaposlili su dvije stalne saradnice.

Od Tokija do Osla

“Sve ide u pozitivnom smjeru i moram da kažem da sam i zadovoljna i ponosna na rezultate. Cifre su tu, ali cifre se mogu promijeniti, može se sve to promijeniti. One jesu indikator da mi radimo kvalitetno, da se trudimo, da želimo da promijenimo nešto, ali ja sam posebno ponosna što smo

Zineta Drkić (59)

Ja sam iz Hrasnice. Pletem odmalena. Volim da pletem. Ručnim radom sam se non-stop bavila, sav svoj život. U udruženju sam četiri godine. Nema šta nisam isplela, radila sam sve što je bilo potrebno. Svaki ručni rad koji je našao nisam odbila. Sve sam znala uraditi i uzorke, sve sam plela. Posebno volim plesti šalove, džempere, kape i sve mi to dobro ide. ■

uspjeli da stvorimo neku zajednicu. Te žene ne samo da dođu, ostave urađeno i odu, one se tu družu, razmjenjuju iskustva, životne priče. Podržavaju jedna drugu i to je ono što čini nas i ovako prilično snažnim jer smo zajedno”, kaže ona.

Ima momenata kada im je teško, kada su rokovi kratki, kada im kasni isporuka vune, pa to kašnjenje moraju nadoknaditi intenzivnijim radom.

Tržište: U najluksuznijim robnim kućama SAD, Francuske, Austrije, Njemačke, Norveške, Holandije

Munira Bojičić (55)

Dolazim iz Sarajeva. U Udruženim sam gotovo od samog osnivanja. Generalno, pletem od sedme godine. Prvo sam plela sebi. Kasnije, pošto imam četiri sestre, plela sam njima. Spojim ugodno sa korisnim. Ne znam, to je neka ljubav odmalena. Radili smo za sebe na početku, onda se oformilo udruženje, pa smo se uključile sve četiri. Uvijek dobro dođe. I malo druženja, ali malo i finansijski, jednostavno spojimo ugodno sa korisnim. U udruženju trenutno ne pletem, sada pletem za svoju kćerku. Ona je trudna pa hoću da joj napravim vunenu tuniku ili haljinu. Plesti nije teško. Sve što se voli nije teško. Treba truda, treba svega, ali vjerujte neko pije kafu uz cigaru, a ja ne mogu popiti kafu bez igala, jednostavno mi je to ćeif. Preporučila bih pletenje svima od najmanjeg do najstarijeg. Ja imam stalan posao koji već radim 33 godine, a ovo mi dobro dođe za neke dodatne finansije ili za poklone. ■

Emina Rahman (73)

Ja dolazim iz Hrasnice. Otkako znam za sebe, i pletem i tkala sam i svašta sam radila. Još kad sam bila mala, imala sam komšinice koje su svašta radile. Bile su puno starije od mene i uz njih sam naučila svašta. Tkala sam dok sam mogla, sada više ne mogu. To sam uvijek voljela raditi. Evo i sada, imam godina, ali još radim. To je ljubav prema pletenju, ali i od dosade. A Boga mi, imam i koristi. To je i nešto što me ispunjava u nekom smislu. Ovo mi dobro dođe, pošto nisam ni penziju ostvarila, a radila sam do rata. I tako, pletem, svugdje gdje god šta ima. Neko mi naruči i kući i tako. Ovdje pletem parize, plela sam šalove, kape, heklala, svašta sam radila. ■

“Vidim koliko su žene požrtvo-vane, stvarno znaju da dođu da rade do dva, tri ili četiri ujutro da završe neke stvari. Ja sam stvarno ponosna što smo uspjele da stvorimo kod njih želju, volju da svojim radom nešto doprinesu, da svojom aktivnošću nešto učine lijepo i sebi i drugima”, govori sagovornica Dana.

Osim onih jednostavnijih kreacija, Udružene su imale i onih komplikovanih, ali ni to nikada nisu odbile, već su ih smatrale izazovom.

“Te narudžbe i takva vrsta proizvoda nas tjera da stalno napredujemo, da istražujemo. Mislim da je jedan od najzahtjevnijih modela koje smo uradili, model za Ivanu Omazić u Hrvatskoj. Bio je jako, jako komplikovan. Ona nije znala šta tačno hoće, imala je ideju, ali više onako kao crtež. To je bilo prilično komplikovano prenijeti i na

Rast: U odnosu na 2016. izvezli četvrtinu više

šnit, a poslije sa šnita na model. Na kraju, ispao je savršen model", priča Škaljić.

Ta kreacija na modnoj reviji u Milanu ocijenjena je kao pravo umjetničko djelo.

Kreacije žena iz udruženja obišle su mnoge modne revije za brendove. Bile su, kaže sagovornica, svugdje, osim, moguće, u Africi.

Imena bh. žena širom svijeta

"U Americi smo sigurno bili. Proizvodi naših pletilja su u najluksuznijim robnim kućama u New Yorku, Los Angelesu, Chicagu, u Evropi smo najviše zastupljeni u Francuskoj, Austriji, Njemačkoj, Norveškoj i Holandiji. To su sve naši klijenti koji dalje prodaju po drugim zemljama. Tako je, recimo, jednoj od naših klijentica iz Francuske glavno tržište u Koreji. Naši proizvodi

Škaljić: Pletenje kao profesionalni rad, a ne hobi

Razija Balaš (64)

Dolazim sa Kobilje Glave kod Sarajeva. Udružila sam se tek 13. oktobra ove godine. Znam plesti i vesti, znam sve ručne radove, uvijek sam ih radila i sada kako sam penzioner, malo ubijam dosadu, a malo, Boga mi, i zaradim. Ranije sam puno plela džempere, pelerine, čarape, pape, svašta sam plela, vezla, heklala. Pletenje me nekako smiruje. Čim imam malo vremena, gledam da nešto uzmem u ruke i uradim. Do sada sam vezla radove, plela pa okolo heklala i pisala sam slova po kreaciji. Nisam imala više vremena pošto sam se tek učlanila, pa tek sada idemo dalje. ■

Sejada Daut (50)

Dolazim sa Šipa iz Sarajeva. Ja pletem od desete godine, tada sam naučila. Prvo pletenje je bilo kada sam bila baš djevojčica. Heklanje i pletenje sam voljela oduvijek. I sada pletem sa istim žarom kao i tada što sam plela. Sa istim zanimanjem. Osjećam se isto kao kad sam bila djevojčica. Najviše volim plesti baby program. Učlanila sam se u udruženje isključivo zato što mi je, pošto sam nezaposlena, trebala obaveza u životu, a sada mi se pored te obaveze jako sviđjelo i društvo. Inače, oduvijek volim ručne radove. To mi je opuštanje. Meni je ovo veoma zanimljivo. Recimo, dok se nisam učlanila u udruženje, bilo je to klasično pletenje i uopšte nisam imala predstavu šta se sve može isplesti i na kakav način. Nevjerovatno je šta čovjek može da uradi svojim rukama, treba samo malo mašte i volje i to je to. U Udruženim ja pletem isključivo aplikacije i bedževe. Na početku je bilo teško, najviše sam se prepala metra jer sam uvijek plela odoka, otrprilike, kako me je mama naučila, a ovdje mora sve u milimetar da bude tačno. Ali, eto, nauči se, savlada se. ■

sa potpisom naših žena idu u Koreju ili u Tokio u Japanu. Išla sam na sajmove u Tokio i stvarno jako luksuzne robne kuće su kupovale naše proizvode i to se prodaje i dan-danas", priča Škaljić.

Imale su bh. žene i velikih narudžbi koje su trebale biti gotove za kratko vrijeme. Tako su prošle godine dobile da urade 4.500 komada accesoara.

"Na Paris Fashion Weeku u Francuskoj u martu prošle godine sam upoznala jednog klijenta iz Njemačke koji je u dva dana odlučio da nama da cijelu proizvodnju. Mi smo uradili prvu seriju uzoraka, bio je oduševljen i dao nam da uradimo sve. Mi smo to prihvatili. To je bio i njegov rizik. Sada kad napravimo retrospektivu, i on i ja dolazimo do zaključka da smo oboje bili malo ljudi u svemu tome. On je nama, koje ne zna dovoljno, dao da uradimo skoro 4.500 komada accesoara. Znači kapa, rukavica, šalova. Mi smo to prihvatili. Proizvodnja je počela u maju, a isporuka krajem jula. To je bila ključna godina i za nas. Uspjeli smo i on nam je i

dalje vjeran klijent. Sada već proizvodimo za njega, proizveli smo mu tri kolekcije i radimo na uzorcima za četvrtu. To je, mislim, bio najveći izazov za nas, a da smo uspjeli to uraditi na kvalitetan način, očigledno je jer je on i dalje tu sa nama", priča sagovornica.

Udruženima je najveći indikator da su klijenti zadovoljni to što su i dalje s njima. A uz to i povećavaju narudžbe.

"Mi imamo pet, šest klijenata, ali s tim klijentima smo uspjeli da ostvarimo profesionalan odnos. Vjerujemo jedni drugima, radimo sa povjerenjem i jedni drugima pomažemo. Kada naš klijent ima problem, pokušavamo da mu nađemo rješenje i oni nas paze na određen način. Stvarno su korektni i što se tiče rokova i plaćanja. Posao nam ide, povećavaju se količine, klijenti ostaju, dobijamo nove klijente, naši klijenti nas preporučuju drugima, čak konkurentima. Jedan od naših velikih klijenata je došao po preporuci njegovog konkurenta iz Austrije za kojeg mi također radimo", završava Nadira Škaljić. ■